

Avtorska pravica in odprta znanost

Ana FIDLER, Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani
Mojca ŽUŽELJ OGRIZEK, Univerzitetna knjižnica Maribor

Ljubljana in online, Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani,
2. usposabljanje za podatkovne strokovnjake, 14. 10. 2025

Agenda

- I. Avtorsko pravo, avtorske pravice – osnove
- II. Upravljanje avtorskih pravic
- III. Upravljanje avtorskih pravic v skladu z načeli odprte znanosti – ureditev v Sloveniji

I. Avtorsko pravo, avtorske pravice - osnove

Intelektualna lastnina

AVTORSKA IN SORODNE PRAVICE

- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic
- **Avtorska pravica:** pravica avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti
- **Sorodne pravice:** pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz
- Intelektualno in kolektivno upravljanje in uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic zajema določitev organov in postopkov upravljanja in uveljavljanje pravic, varstvo pravic in ukrepe za zagotovitev varstva
- pripada avtorju na podlagi same stvaritve dela

INDUSTRIJSKA LASTNINA

- Zakon o industrijski lastnini
- patent,
- dodatni varstveni certifikat
- model
- znamka in
- geografska označba
- potrebna prijava oz. registracija za pridobitev pravice pred Uradom RS za intelektualno lastnino

Zakonska ureditev avtorskih pravic

- 60.člen Ustave Republike Slovenije
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP)
- Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic
- Kazenski zakonik - kazniva dejanja s področja avtorskih pravic (147. – 149. člen)
- Mednarodni pravni akti: Bernska konvencija ....
- Direktive EU, Uredbe EU..

Avtorsko delo - 5. člen ZASP

Individualna intelektualna stvaritev s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki je na kakršenkoli način izražena.

Za avtorska dela veljajo zlasti:

1. govornjena dela, kot npr. govori, pridige, predavanja;
2. pisana dela, kot npr. leposlovna dela, članki, priročniki, študije ter računalniški programi;
3. glasbena dela z besedilom ali brez besedila;
4. gledališka, gledališko-glasbena in lutkovna dela;
5. koreografska in pantomimska dela;
6. fotografska dela in dela, narejena po postopku, podobnem fotografiranju
7. avdiovizualna dela, kot npr. filmi, risanke, videospoti..
8. likovna dela, kot npr. slike, grafike in kipi;
9. arhitekturna dela, kot npr. skice, načrti ter izvedeni objekti s področja arhitekture, urbanizma in krajinske arhitekture;
10. dela uporabne umetnosti in industrijskega oblikovanja;
11. kartografska dela;
12. predstavitve znanstvene, izobraževalne ali tehnične narave (tehnične risbe, načrti, skice, tabele, izvedenska mnenja, plastične predstavitve in druga dela enake narave).

Nevarovane stvaritve

Avtorskoppravno niso varovane:

- ideje, načela, odkritja;
- uradna besedila z zakonodajnega, upravnega in sodnega področja;
- ljudske književne in umetniške stvaritve.

Prevodi besedil z zakonodajnega, upravnega in sodnega področja so avtorskoppravno varovani, niso pa varovani če so objavljeni kot uradna besedila.

Avtor

Avtor je fizična oseba, ki je ustvarila avtorsko delo.

Domneva avtorstva:

- Za avtorja velja tisti, katerega ime, psevdonim ali znak je na običajen način naveden na delu ali pri objavi dela, dokler se ne dokaže nasprotno.
- Če avtor ni znan se šteje, da je upravičen do uveljavljanja avtorskih pravic tisti, ki delo izda. Če tudi ta ni naveden, je upravičen tisti, ki je delo objavil.
- Ko se ugotovi avtor, preneha pravica izdajatelju oz. objavitelju. Ta upravičenec mora koristi iz avtorskih pravic prenesti na avtorja, če ni s pogodbo drugače določeno.

Soavtor je kdor skupaj z avtorjem ustvari avtorsko delo.

- Če je avtorsko delo, ki je bilo ustvarjeno v sodelovanju dveh ali več oseb, nedeljiva celota, pripada vsem soavtorjem nedeljiva avtorska pravica na tem delu.
- Odločanje o uporabi takega dela pripada nerazdelno vsem soavtorjem, pri čemer posamezni soavtor tega ne sme preprečiti v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja.
- Deleži posameznih soavtorjev se določijo v sorazmerju z dejanskim prispevkom vsakega izmed njih k ustvaritvi avtorskega dela, če niso njihova medsebojna razmerja s pogodbo drugače določena.

Avtorji združenih del

- Avtorji združijo svoja dela zaradi skupne uporabe.

Imetnik avtorske pravice

Je tisti, kdor je na podlagi pogodbe ali drugega pravnega posla pridobil avtorske pravice.

Avtorska pravica

Avtorska pravica je enovita pravica na avtorskem delu, iz katere izvirajo:

- osebna upravičenja (moralne avtorske pravice)
- premoženjska upravičenja (materialne avtorske pravice) in
- druga upravičenja avtorja (druge pravice avtorja).

Moralne pravice

Varujejo avtorja glede njegovih duhovnih in osebnih vezi do dela.

- **Pravica prve objave**
- **Pravica priznanja avtorstva**
- **Pravica spoštovanja dela**
- **Pravica skesanja**

Materialne pravice

Varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtor dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela in primerkov svojega dela.

- **Uporaba dela v telesni obliki** (reprodukcija)
- **Uporaba dela v netelesni obliki** (priobčitev javnosti)
- **Uporaba dela v spremenjeni obliki** (predelava, priredba)
- **Uporaba primerkov avtorskega dela** (distribucija, dajanje v najem)

Materialne pravice: uporaba dela v telesni obliki

Pravica reproduciranja (23. člen ZASP)

- je izključna pravica, da se delo fiksira na materialnem nosilcu ali drugem primerku, in sicer neposredno ali posredno, začasno ali trajno, delno ali v celoti ter s kakršnimkoli sredstvom ali v katerikoli obliki;
- delo se reproducira zlasti v obliki grafičnega razmnoževanja, tridimenzionalnega razmnoževanja, zgraditve oziroma izvedbe arhitekturnega objekta, fotografiranja, tonskega ali vizualnega snemanja ter shranitve v elektronski obliki.

Materialne pravice: uporaba dela v netelesni obliki (priobčitev javnosti)

Izraz javen pomeni, da gre za večje število ljudi, ki so izven običajnega kroga družine ali kroga osebnih znancev.

- Pravica javnega izvajanja (26. člen ZASP)
- Pravica javnega prenašanja (27. člen ZASP)
- Pravica javnega predvajanja s fonogrami in videogrami (28. člen ZASP)
- Pravica javnega prikazovanja (29. člen ZASP)
- Pravica radiodifuznega oddajanja (30. člen ZASP)
- Pravica radiodifuzne retransmisije (31. člen ZASP)
- Pravica sekundarnega radiodifuznega oddajanja (32. člen ZASP)
- **Pravica dajanja na voljo javnosti** (32.a člen ZASP): izključna pravica, da se po žici ali brezžično, delo naredi dostopno javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njega s kraja in v času, ki ju sami izberejo ali da se delo pošlje posamezniku na podlagi ponudbe, ki je namenjena javnosti.

Materialne pravice: uporaba dela v spremenjeni obliki

- **Pravica predelave (33. člen ZASP)** je izključna pravica, da se neko prvotno delo prevede, odrsko priredi, glasbeno aranžira, spremeni ali kako drugače predela; nanaša se tudi na primere, ko se prvotno delo v nespremenjeni obliki vključi ali vgradi v novo delo (npr. knjiga odrsko uprizori).
- **Pravica avdiovizualne priredbe (104. člen ZASP)** je izključna pravica, da se prvotno delo predela ali vključi v avdiovizualno delo (npr. glasba uporabi v filmu).
- S predelavo ne smejo biti prizadete pravice avtorja prvotnega dela.

Materialne pravice: uporaba primerkov avtorskega dela

- **Pravica distribuiranja (24. člen ZASP)** je izključna pravica, da se izvirnik ali primerki dela dajo v promet s prodajo ali drugačno obliko prenosa lastninske pravice ali s tem namenom ponudijo javnosti; obsega tudi izključno pravico, da se primerki dela uvozijo v določeno državo zaradi nadaljnjega distribuiranja, ne glede na to, če so bili izdelani zakonito ali ne;
- **Pravica dajanja v najem (25. člen ZASP)** je izključna pravica, da se izvirnik ali primerki dela dajejo v rabo za določen čas ter za neposredno ali posredno gospodarsko korist;
  - ne velja za rabo: arhitekturnih objektov, izvirnikov ali primerkov del uporabne umetnosti in industrijskega oblikovanja, izvirnikov ali primerkov del zaradi javne priobčitve, zaradi vpogleda na kraju samem, v okviru delovnega razmerja, če je raba namenjena izključno za izpolnjevanje obveznosti iz tega razmerja.

Druge pravice avtorja

To so pravice, s katerimi se varuje določene interese avtorja, ki niso tipično duhovne ali ekonomske narave:

- **Pravica do dostopa in izročitve (34. člen)**
- **Sledna pravica (35. člen)**
- **Pravica javnega posojanja (36. člen)**
- **Pravica do nadomestila za zasebno reproduciranje(37. člen)**

Uporaba avtorskih del

- Uporaba avtorskih del je dopustna le, če je avtor v skladu z ZASP in pod pogoji, ki jih je določil prenesel ustrezno avtorsko pravico.
- Nedovoljena uporaba = kršitev avtorske pravice
- Dovoljenje za uporabo
  - ✓ s pogodbo/dovoljenjem avtorja oz. imetnika pravice
  - ✓ z uporabo ustrezne licence
  - ✓ skupni sporazum med reprezentativnimi združenji avtorjev in uporabnikov (kolektivne organizacije)
  - ✓ zakon v okviru vsebinske omejitve avtorskih pravic.

Avtorska pravica v pravnem prometu

- Avtorska pravica kot celota, razen pravice skesanja, je predmet dedovanja.
- Avtorska pravica kot celota ni prenosljiva.
- Avtor ne more prenesti na druge osebe moralnih avtorskih pravic.
- Materialne avtorske pravice in druge pravice lahko avtor prenese na drugo osebo **s pogodbo ali drugim pravnim poslom**.
- Prenos materialnih avtorskih pravic ali drugih pravic avtorja je lahko vsebinsko, prostorsko ali časovno omejen.
- Pravni posli, s katerimi se prenašajo materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja ali dajejo dovoljenja, morajo biti **v pisni obliki**, če ni z zakonom drugače določeno.
- Imetnik, na katerega je bila prenesena materialna avtorska pravica ali druga pravica avtorja, ne more brez dovoljenja avtorja te pravice prenesti naprej na tretje osebe, če ni s pogodbo drugače določeno.
  - Izjema: če je nadaljnji prenos pravice posledica statusnih sprememb imetnika, njegovega stečaja ali redne likvidacije.

Vrsta in obseg prenosa

- **Izključni prenos** upravičuje imetnika, da na dogovorjeni način uporablja delo ob izključitvi avtorja in vseh drugih oseb.
- **Neizključni prenos** upravičuje imetnika, da na dogovorjeni način uporablja delo poleg avtorja ali drugih imetnikov.
- Neizključni prenos, ki ga je avtor sklenil pred sklenitvijo izključnega prenosa, učinkuje do imetnika izključnih pravic, če ni med avtorjem in imetnikom neizključnih pravic drugače dogovorjeno.
- **DOMNEVE GLEDE OBSEGA PRENOSA:** Če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno se šteje,
  - da je bil dogovorjen neizključni prenos,
  - da velja samo za Republiko Slovenijo in
  - da velja za čas, ki je običajen za to vrsto del.
- Če ni določeno, katere posamične pravice ali kakšen obseg določene pravice se prenaša, se šteje, da so prenesene tiste pravice in v takem obsegu, kot je bistven za doseg namena pogodbe.

Pravilo ločenih prenosov

- Prenos posamične materialne avtorske ali druge pravice avtorja ne vpliva na prenos drugih pravic.
- Npr. pri prenosu
  - pravice reproduciranja dela se ne prenese tudi pravica do njegove shranitve v elektronski obliki ali pravica do njegovega tonskega ali vizualnega snemanja,
  - pravice reproduciranja dela se ne prenese avtomatično tudi pravica do predelave,
  - pravice distribuiranja primerkov dela se ne prenese tudi pravica do njihovega uvoza,če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno.
- Pri prenosu pravice dajanja v najem fonogramov ali videogramov z avtorskim delom, avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno dajanje v najem.

Preklic materialne avtorske pravice (83. člen)

- Avtor lahko prekliče prenos materialne avtorske pravico, **če jo tisti, na katerega je bila pravica izključno prenesena ne izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne.**
- Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere.
- Preklica ni mogoče uveljaviti **pred potekom dveh let od prenosa.** Pri prispevku za dnevni časopis znaša ta rok tri mesece, za drug periodični tisk pa eno leto.
- Avtor lahko uveljavi preklic samo, če ponudi imetniku primeren dodatni rok za zadostno izvrševanje pravice.
- Z uveljavitvijo preklica materialna avtorska pravica imetnika ugasne.
- Avtor se preklicu ne more odpovedati.
- V skladu z načelom pravičnosti mora avtor imenitniku povrniti primerno odškodnino.

Javna domena

- Kar ne izpolnjuje kriterijev avtorsko-pravnega varstva iz 5. člena.
- Kar je izvzeto iz varstva po zakonu (9. člen) – ideje, načela, odkritja, uradna besedila z zakonodajnega, upravnega in sodnega področja, ljudske književne in umetniške stvaritve.
- Avtorska dela, na katerih so avtorske pravice potekle.

Časovne omejitve avtorske pravice

Splošno pravilo o trajanju avtorske pravice:

- ves čas življenja avtorja + 70 let po smrti.

Posebna pravila:

- **soavtorji:** 70 let od smrti soavtorja, ki je umrl zadnji;
- **anonimna in psevdonimna dela:** 70 let po zakoniti objavi dela;
- **kolektivna dela:** 70 let po zakoniti objavi dela (npr. slovarji, enciklopedije, ki nastanejo na pobudo naročnika ob sodelovanju velikega števila avtorjev in se objavijo pod imenom naročnika);
- **neobjavljena dela:** 70 let od stvaritve;
- **glasbeno delo, kjer sta besedilo in glasba ustvarjena posebej za to glasbeno delo z namenom, da se uporabita skupaj:** varstvo preneha 70 let po smrti zadnjega preživelega avtorja glasbe ali avtorja besedila.

Časovne omejitve avtorske pravice

- Rok prične teči **1. jan. tistega leta, ki sledi letu smrti avtorja oz. drugem dogodku** (pri izračunu je potrebno upoštevati tudi veljavnost zakona v obdobju, ko trajajo oz. se iztečejo pravice).
- S potekom roka avtorsko delo ni več varovano, je v prosti uporabi.
- Avtor ali imetnik pravic ne more podaljšati trajanja varstva avtorske pravice.
- Trajanje obdobja varstva se lahko podaljšuje le s spremembami zakonodaje npr. leta 29.4.1995 je stopil v veljavo trenutni Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), ki podaljša trajanje na čas življenja + 70 let (prej samo življenje + 50 let).

Vsebinske omejitve avtorske pravice

Splošno pravilo dopustnosti omejitev avtorskih pravic (46. člen)

1. samo v primerih določenih v ZASP
2. če je obseg uporabe avtorskega dela omejen glede na namen, ki ga je treba doseči
3. je v skladu z dobrimi običaji
4. ne nasprotuje običajni uporabi dela in
5. ni v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja

Vsebinske omejitve avtorske pravice

ZAKONITE LICENCE	PROSTA UPORABA namenjena varovanju drugih interesov, pravic
<ul style="list-style-type: none"> • brez dovoljenja avtorja	<ul style="list-style-type: none"> • brez dovoljenja avtorja
<ul style="list-style-type: none"> • ob plačilu nadomestila	<ul style="list-style-type: none"> • brez plačila
<ul style="list-style-type: none"> • pouk, periodika (47. člen ZASP) in poučevanje z uporabo elektronskih sredstev, na daljavo ali čezmejno (47.b člen ZASP)	<ul style="list-style-type: none"> • primeri proste uporabe: 48. do 57.d člen ZASP<ul style="list-style-type: none"> Pravica do obveščnosti Invalidi in upravičene osebe Neposredno poučevanje Začasno reproduciranje Priobčitev javnosti na zaslonih Privatno in drugo lastno reproduciranje Prosto reproduciranje in dajanje na voljo javnosti osirotelega dela Delo izven pravnega prometa Citati Nebistvena pritiklina Proste predelave Baze podatkov Javna razstava ali prodaja umetnških del Dela na splošno dostopnih krajih Uradni postopki Preizkus naprav Besedilno in podatkovno rudarjenje, tudi za namene znanstvenega raziskovanja Ohranjanje kulturne dediščine
<ul style="list-style-type: none"> • potrebno navajati vir in avtorstvo dela	<ul style="list-style-type: none"> • potrebno navajati vir in avtorstvo dela

Privatno in drugo lastno reproduciranje (50.člen ZASP)

Ob upoštevanju 37. člena (nadomestilo za tonsko in vizualno snemanje ali fotokopiranje) je prosto reproduciranje že objavljenega dela, če je izvršeno v največ treh primerkih in so izpolnjeni spodnji pogoji:

- Fizična oseba lahko prosto reproducira delo na papirju ali podobnem nosilcu z uporabo fotokopiranja ali druge fotografske tehnike s podobnimi učinki, na katerem koli drugem nosilcu,
  - če to stori za privatno uporabo,
  - če primerki niso izročeni ali priobčeni v javnosti in
  - če pri tem nima namena dosežati neposredne ali posredne gospodarske koristi.
- Javni arhivi, javne knjižnice, muzeji ter izobraževalne in znanstvene ustanove lahko za lastne potrebe prosto reproducirajo delo na kateremkoli nosilcu,
  - če to storijo iz lastnega primerka in
  - če pri tem nimajo namena dosežati neposredne ali posredne gospodarske koristi.
- ni dovoljeno
  - glede pisanih del v obsegu celotne knjige razen, če je njena naklada izčrpana že najmanj dve leti;
  - grafičnih izdaj glasbenih del (razen ročnega prepisovanja);
  - elektronskih baz podatkov in računalniških programov ter
  - v obliki izvedbe arhitekturnega objekta.

Citati (51. člen ZASP)

Prosto je navajanje odlomkov **že objavljenih del** ali **posamičnih objavljenih del** s področij fotografije, likovne umetnosti, arhitekture, uporabne umetnosti, industrijskega oblikovanja in kartografije

- če je to potrebno z namenom **ponazoritve, soočenja ali napotitve - citirni namen** (obstajati mora notranja vsebinska povezava med glavnim delom in citatom)

Potrebno navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

Proste predelave 53. člen ZASP

Predelava objavljenega dela je prosta:

- če gre za privatno ali drugo lastno predelavo, ki ni namenjena in ni dostopna javnosti;
- če gre za predelavo v parodijo, pastiš ali karikaturu, če to ne ustvari ali utegne ustvariti zmede glede izvora dela;
- če gre za predelavo v zvezi z dovoljeno uporabo, ki jo zahteva namen te uporabe;
- če gre za predelavo v zvezi z dovoljeno uporabo, pa je avtorjevo nasprotovanje predelavi v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja.

Besedilno in podatkovno rudarjenje

57.a člen ZASP

- Za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja
  - ✓ je prosto reproduciranje del, do katerih se zakonito dostopa (npr. s soglasjem avtorja, v okviru naročnin, CC licence, pogodbe...)
  - ✓ upravičenci: kdorkoli če ima zakonit dostop do dela
  - ✓ taki primerki del se lahko hranijo, dokler je to potrebno za namene besedilnega in podatkovnega rudarjenja
  - ✓ ni dovoljeno, če si je avtor izrecno in na ustrezen način pridržal pravico do uporabe dela, zlasti z mednarodno uveljavljenimi standardiziranimi strojno berljivimi sredstvi, ki vsebujejo metapodatke in splošne pogoje uporabe v primeru dela, ki je javno dostopno na spletu
  - ✓ avtor lahko uporablja ustrezne ukrepe za zagotovitev varnosti in integritete svojih omrežij in podatkovnih baz, vendar ti ne smejo preprečiti učinkovitega izvajanja BPR (vendar če uporaba takih ukrepov upravičeni osebi preprečuje BPR mora avtor taki osebi zagotoviti dostop v roku, ki ni daljši od 72 ur).

57.b člen ZASP

- Za namene znanstvenega raziskovanja
  - ✓ lahko prosto izvajajo besedilno in podatkovno rudarjenje (v nadaljevanju: BPR) in prosto reproducirajo na delih in drugih predmetih varstva do katerih imajo zakonit dostop, kar vključuje tudi digitalizacijo analognih vsebin in oddaljen dostop do takšnih vsebin
  - ✓ upravičenci: raziskovalne organizacije, javno dostopni arhivi, knjižnice, muzeji, ustanove filmske ali avdio dediščine in javne RTV organizacije ter osebe, ki spadajo k raziskovalnim organizacijam in ustanovam za varstvo kulturne dediščine
  - ✓ primerki narejeni pri tem se hranijo v varnem okolju in se lahko zadržijo tako dolgo, dokler je to potrebno za namene preverjanja rezultatov raziskave, za katero je bilo BPR izvedeno
  - ✓ dopustno je deljenje in dajanje na voljo javnosti izsledkov BPR, vendar omejeno (46. člen ZASP)
  - ✓ avtorji ne morejo preprečiti take vrste uporabe, lahko pa uporabljajo ustrezne ukrepe za zagotovitev varnosti in integritete svojih omrežij in podatkovnih baz – vendar če uporaba takih ukrepov upravičeni osebi preprečuje BPR mora avtor taki osebi zagotoviti dostop v roku, ki ni daljši od 72 ur

Primer za besedilno in podatkovno rudarjenje za namene znanstvenega raziskovanja

Raziskovalka Ana na Univerzi preučuje, kako se v slovenskih spletnih medijih v zadnjih petih letih pojavljajo izrazi, povezani s trajnostnim razvojem. V okviru svojega raziskovalnega projekta želi zbrati več tisoč člankov s posameznih revij jih shraniti v podatkovno zbirko in s pomočjo računalniških orodij analizirati, kako se uporabljajo določeni pojmi skozi čas.

Ker je to raziskovanje in je zaposlena v raziskovalni organizaciji (univerzi) lahko uporabi izjemo za besedilno in podatkovno rudarjenje za namen znanstvenega raziskovanja in če ima zakonit dostop do teh revij (npr: preko naročnin zbirk univerze)

- lahko prenese članke ali npr. digitalizira analogno gradivo (sceniranje člankov) in jih nato obdela z računalniškim programom
- rezultate, ki jih pridobi na podlagi računalniškega programa pa lahko uporabi in vključi v znanstveno objavo.

Znanstveno raziskovanje (57.c člen ZASP)

Za namen znanstvenega raziskovanja v okviru posamezne ali skupne znanstvene raziskave ali pregleda kakovosti znanstvene raziskave in v obsegu, ki ni namenjen doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi, vendar le v obsegu do 15 % objavljenega dela:

- je prosto reproduciranje, distribuiranje in priobčitev javnosti tistim osebam, ki se ukvarjajo s to znanstveno raziskavo, in tretjim osebam za pregled kakovosti znanstvene raziskave.

Za namen izvajanja lastnega znanstveno raziskovanja je dovoljeni obseg reproduciranja večji, in sicer do 75 % dela; v celoti se lahko uporabi posamezna fotografija, ilustracija ali zelo kratko delo, kot je npr. kratek članek.

V vseh teh primerih je obvezna navedba vira in avtorstva dela.

Omejene vsebinske omejitve ni mogoče izključiti niti s pogodbo. Pogodbena določila, ki so v nasprotju s tem členom, so nična.

Primer za znanstveno raziskovanje

Reproduciranje do 15% objavljenega dela:

Raziskovalka Ana lahko zakonito kopira do 15% vsebine knjige (npr. do nekaj poglavij) in te odlomke uporabi v svoji raziskavi. To vključuje tudi digitalno kopiranje (npr. skeniranje, kopiranje besedila). Če je knjiga npr. dolga 300 strani, lahko Ana kopira do 45 strani za namene svoje raziskave.

Distribuiranje in priobčitev javnosti osebam, ki se ukvarjajo z znanstveno raziskavo:

Raziskovalka Ana lahko deli te skopirane dele (do 15% knjige) s člani svoje raziskovalne skupine ali recenzenti, ki bodo ocenjevali njeno raziskovalno delo. To pomeni, da lahko Ana pošlje elektronske kopije odlomkov knjige svojim sodelavcem po elektronski pošti ali jih objavi na zaprtem intranetu raziskovalne ustanove, do katere imajo dostop le raziskovalci in recenzenti. Krajša avtorska dela (fotografije, kratke članke..) lahko med sabo delijo (na papirju ali digitalno) v celoti.

Reproduciranje do 75% za lastno znanstveno raziskovanje:

Če Ana potrebuje večji obseg besedila, ki presega 15%, lahko za lastne raziskovalne namene reproducira do 75% vsebine knjige, vendar tega obsežnejšega kopiranja ne sme deliti z drugimi osebami ali objaviti, saj je dovoljeno le za njeno osebno znanstveno delo. Če bi želela kopirati več kot 75% knjige, bi morala pridobiti dovoljenje avtorja, založnika oz. drugega imetnika pravic.

Uporaba fotografij in kratkih člankov v celoti:

Če Ana v svoji raziskavi potrebuje fotografijo iz knjige ali kratek znanstveni članek (npr. članek, ki obsega 1-2 strani v znanstveni reviji), jih lahko zakonito uporabi v celoti. To vključuje kopiranje celotne fotografije ali celotnega kratkega članka in uporabo v njenem raziskovalnem delu.

Primeri prepoznavanja morebitnih kršitev avtorskih pravic ?

1. Študent napiše seminarsko nalogo, kolegica pa v svojo nalogo brez navedbe vira vključi njegov odstavek.
2. Raziskovalec objavi na spletu spremenjeno fotografijo brez navedbe avtorja.
3. Raziskovalec v članku uporabi kratek citat z namenom ponazoriti zapisano besedilo in navede vir in avtorstvo citata.
4. Študent objavi cel dokumentarni film v svojem projektu brez dovoljenja.
5. Raziskovalec spremeni pomen ugotovitev drugega avtorja tako, da delujejo zavajajoče.
6. Raziskovalec objavi poglavje sodelavca brez njegovega soglasja.
7. Raziskovalec digitalizira krajši znanstveni članek in ga po elektronski pošti pošlje vsem sodelujočim v raziskavi.
8. Raziskovalec uporablja programsko orodje za TDM na člankih iz baze SpringerLink, do katere ima univerza licenco. Članke preišče za znanstveno raziskavo, podatke shrani varno in rezultate objavi brez razkritja izvirnih besedil.

II. Upravljanje avtorskih pravic

Upravljanje avtorskih pravic

- Kolektivno upravljanje avtorskih pravic
- Individualno upravljanje avtorskih pravic

Kolektivno upravljanje avtorskih pravic

Zakon določa, da je potrebno kolektivno upravljati pravice na avtorskih delih, če gre za:

1. priobčitev javnosti neodrskih glasbenih in pisanih del, razen pravice dajanja na voljo javnosti iz 32. člena ZASP
2. sledno pravico iz 35. člena ZASP
3. pravico reproduciranja del za privatno in drugo lastno uporabo ter njihovo fotokopiranje prek obsega iz 50. člena ZASP;
4. pravico kableske ali druge radiofuzne retransmisije razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za njihove lastne pravice ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravi
5. pravico izvajalcev do dodatnega letnega nadomestila iz 122.b člena ZASP
6. priobčitev javnosti avdiovizualnih del in videogramov ter na njih posnetih izvedb, razen pravic filmskih producentov iz 29. in 30. člena ZASP
7. pravico do nadomestila pri poučevanju z uporabo elektronskih sredstev na daljavo ali čezmejno
8. ter pravico avtorja do primerne deleža prihodka pri medijskih publikacijah.

IZJEMA: imetnik pravic lahko individualno upravlja pravice

- za priobčitev javnosti, če je na vseh delih, ki so izvajana na določeni prireditvi, glavni izvajalec hkrati tudi imetnik teh pravic;
- pravico javnega predvajanja določenega neodrskega glasbenega dela z določenim fonogramom, če je imetnik vseh materialnih avtorskih in sorodnih pravic za ta način uporabe.

Kolektivne organizacije imajo dovoljenje od Urada za intelektualno lastnino.

Primeri kolektivnih organizacij: SAZAS, IPF, AIPA, SAZOR, KOPRIVA...

Individualno upravljanje avtorskih pravic

- Pogodbeno upravljanje avtorskih pravic
- Upravljanje avtorskih pravic z dovoljenji (licencami)
  - Proste in odprte licence

Kaj je Creative Commons?

1. Majhna neprofitna organizacija, ustanovljena v ZDA leta 2001, kot odgovor na zastarelo avtorsko pravo in vse več avtorskopравnih omejitev v primerjavi z razvijajočo se tehnologijo.
2. Set pravnih orodij – brezplačnih licenc, ki jih lahko uporabljajo avtorji po celem svetu.
3. Svetovno gibanje z več kot 800 člani* s skupnim mnenjem in cilji, da moramo: sodelovati za skupno dobro, deliti znanje, reformirati avtorsko pravo, si prizadevati za odprto izobraževanje in odprt dostop do rezultatov javno financiranih raziskav.

* Podatek pridobljen septembra 2025. Vir: <https://network.creativecommons.org/>

Licence Creative Commons (CC)

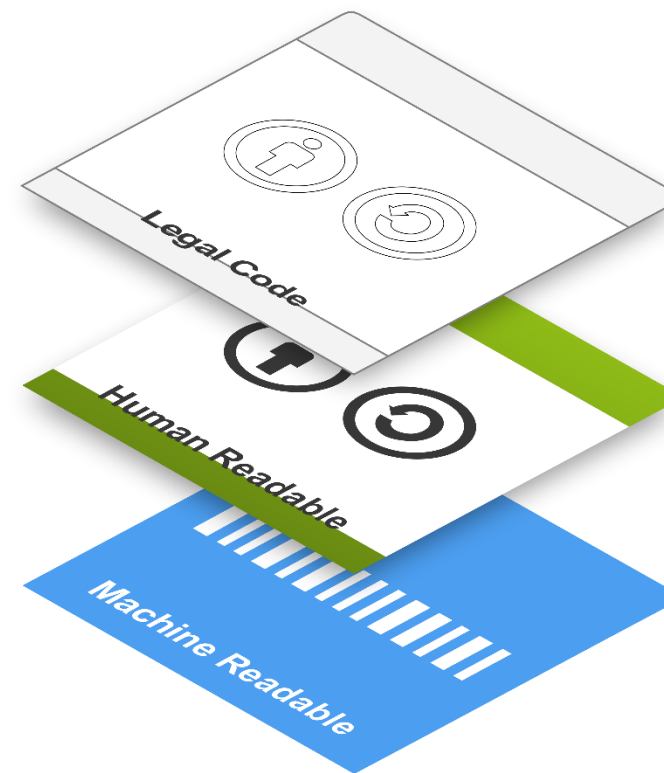
- **pravno orodje**, ki avtorjem pomaga zaščititi avtorske pravice in hkrati označiti pod katerimi pogoji dovoljujejo uporabo avtorskega dela;
- **„some rights reserved“** v nasprotju z znanim „all rights reserved“;
- le za avtorska dela;
- v pomoč tudi uporabnikom avtorski del;
- so brezplačne, vnaprej pripravljene, enostavne za uporabo, pravno izvršljive, svetovno znane in trajajo tako dolgo, kot avtorska pravica.

Troslojna zasnova

- **Pravna koda** = licenca sama; osnova, ki vsebuje določbe in pogoje, pravno izvršljive na sodišču.
- „**Človeku berljiva**“ različica = povzetek licence (pravne kode), ki vsebuje ključne licenčne pogoje.
- „**Strojno berljiva**“ različica = glavni licenčni pogoji v formatu, ki ga lahko razumejo računalniški sistemi, iskalniki in druga tehnologija.

Vir: Three layers of License, copyright 2011, Creative Commons, Nathan Yergler, Alex Roberts. CC BY 3.0 Unported
(<https://creativecommons.org/about/downloads/>)

Dovoljeno vam je:

Deljenje — kopiranje in razširjanje vsebin v kakršnemkoli mediju in obliki v vse namene, tudi komercialne.

Predelovanje — remixanje, urejanje, predelava in vključevanje vsebine v lastna dela v vse namene, tudi komercialne.

Dajalec licence vam ne more odreči teh pravic, dokler upoštevate pogoje licence.

Pod sledečimi pogoji:

Priznanje avtorstva — Primerno morate navesti avtorja, povezavo do licence in označiti spremembe, če so kakšne nastale. To lahko storite na kakršenkoli razumen način, vendar ne na način, ki bi namigoval na to, da dajalec licence podpira vas ali vašo uporabo dela.

Brez dodatnih omejitev — Ne smete uporabiti pravnih določil ali tehničnih ukrepov, ki bi pravno omejili ali onemogočilo druge, da bi storili karkoli, kar licenca dovoli.

Opombe:

Ni se vam treba držati licence za elemente vsebine, ki so v javni domeni, ali kjer vašo uporabo dovoljujejo zakonske izjeme in omejitve.

Podana niso nobene jamstva. Možno je, da vam licenca ne daje vseh pravic za vam želeno uporabo. Na primer, druge pravice, kot osebne pravice, pravice zasebnosti in moralne pravice, lahko omejujejo kako smete uporabiti vsebino.

Primer „človeku berljive“ različice licence CC BY 4.0, pridobljeno na spletni strani Creative Commons Licenses. CC BY 4.0.
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sl>)

▼ HTML

```
<a href="https://creativecommons.org">Open science</a> © 2025 by <a href="https://creativecommons.org">Ana Fidler</a> is licensed under <a href="https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/">CC BY 4.0</a>
```

Primer „strojno berljive“ različice licence CC BY 4.0, pridobljeno na spletni strani Creative Commons License Chooser. CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/chooser/>)

Primer pravne kode licence CC BY 4.0 :

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.sl>

4 elementi licenc

CC licence imajo **4 različne elemente**, ki v kombinaciji tvorijo **6 različnih licenc**. Osnovni pogoj vseh licenc je, da je treba navesti avtorja dela.

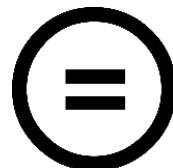
Attribution (BY)
Priznanje avtorstva

ShareAlike (SA)
Deljenje pod enakimi pogoji

NonCommercial (NC)
Nekomercialno

NoDerivatives (ND)
Brez predelav

Vrste CC licenc

CC BY (Priznanje avtorstva) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki, predeluje, ureja in vključuje v lastna dela, v vse namene, tudi komercialne, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela.

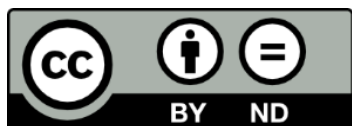
CC BY-SA (Priznanje avtorstva - Deljenje pod enakimi pogoji) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki, predeluje, ureja, vključuje v lastna dela, v vse namene, tudi komercialne, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela. V kolikor je izvirno delo predelano, se lahko predelano delo deli naprej le pod isto licenco.

CC BY-NC (Priznanje avtorstva - Nekomercialno) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki ter predeluje, ureja, vključuje v lastna dela, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela in da se dela ne uporablja v komercialne namene.

CC BY-NC-SA (Priznanje avtorstva – Nekomercialno - Deljenje pod enakimi pogoji) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki ter predeluje, ureja, vključuje v lastna dela, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela in da se dela ne uporablja v komercialne namene. V kolikor je izvirno delo predelano, se lahko predelano delo deli naprej le pod isto licenco.

CC BY-ND (Priznanje avtorstva - Brez predelav) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki, v vse namene, tudi komercialne, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela ter da se dela ne spreminja.

CC BY-NC-ND (Priznanje avtorstva – Nekomercialno - Brez predelav) - Delo se lahko deli, kopira, razširja v kakršnemkoli mediju in obliki, pod pogojem, da je naveden avtor izvirnega dela, da se dela ne uporablja v komercialne namene in se ga ne spreminja.

Javna domena

CC0 („CC Zero“) uporabljajo avtorji, ki želijo delo posvetiti javni domeni = želijo se odpovedati svojim avtorskim pravicam.*

Oznaka javne domene označuje, da je avtorsko delo v javni domeni – avtorsko delo ni (več) varovano z avtorskimi pravicami. Služi kot informacija za javnost.

Delo preide v javno domeno, ko ni več avtorskopravno varovano, če nikoli ni bilo avtorskopravno varovano ali če se avtor odpove avtorskim pravicam. To so torej dela, ki niso (več) varovana z avtorsko pravico.

*Avtor se v največji mogoči meri odpove izvrševanju svojih pravic na delu.

Primeri:

1. Raziskovalka Petra želi svoj znanstveni članek objaviti v odprto dostopni reviji. Revija ji ponuja izbiro med licencami CC BY, CC BY-SA in CC BY-NC.

- Katero licenco naj izbere, če želi uporabnikom dovoliti čim širšo uporabo?
- Kaj bi pomenila izbira CC BY-NC za podjetje, ki želi uporabiti njen članek?

2. Miha želi v članku uporabiti sliko, ki je na voljo pod licenco CC BY-SA 4.0.

- Ali sme sliko spremeniti?
- Če da, katero licenco mora izbrati za predelano sliko?

3. Meta želi v članku uporabiti graf, ki je na voljo pod licenco CC BY-NC-ND 4.0.

- Ali sme prevesti legendo?
- Ali sme svoje delo, ki vključuje graf, objaviti v naročniški reviji?

III. Upravljanje avtorskih pravic v skladu z načeli OZ – ureditev v Sloveniji

Strateški in izvedbeni dokumenti

- Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 (2015)
- Akcijski načrt izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 (2017)
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) (2021)
- Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (ReZrIS30) (2022)
- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (ReZrIS30) (2023)
- Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (2023) – „Uredba o odprti znanosti“

Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (2021) - ZZrID

Načela odprte znanosti (2. člen, 6. odstavek)

Znanstvenoraziskovalna dejavnost temelji na načelih OZ, kar vključuje zlasti:

- odprt dostop (po načelu odprt, kolikor je mogoče, zaprt, kolikor je nujno) do vseh raziskovalnih rezultatov,
- raziskovalni rezultati morajo biti najdljivi (Findable), dostopni (Accessible), interoperabilni (Interoperable) in vnovič uporabni (Reusable) oz. FAIR,
- uporaba odgovornih metrik za ocenjevanje znanstveno-raziskovalne dejavnosti,
- vključevanje skupnosti in občanske znanosti.

40. člen – odprta znanost

(1) Odprta znanost obsega predvsem **odprt dostop do raziskovalnih rezultatov, vrednotenje kakovosti in vpliva znanstvenoraziskovalnega dela z uporabo odgovornih metrik ter povezovanje in vključevanje zainteresirane javnosti v raziskovalni proces.** Podrobnejše zahteve za izvajanje znanstvenoraziskovalnega dela po načelih odprte znanosti določi vlada ob upoštevanju Znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije ter priporočil evropskih raziskovalnih politik. Ukrepi odprte znanosti se opredelijo v akcijskem načrtu, ki ga sprejme vlada.

41. člen – odprti dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov

(1) V okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri najmanj v višini 50 %, mora financer zahtevati, izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti pa zagotoviti odprt dostop do vseh recenziranih znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov ter drugih rezultatov raziskav. Izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti oziroma raziskovalci morajo to obveznost upoštevati tudi pri individualnem upravljanju s pravicami intelektualne lastnine, tako, da si pridržijo ustrezen obseg pravic, potreben za izpolnjevanje obveznosti iz tega odstavka.

(2) Rezultati raziskav, sofinancirani iz javnih virov najmanj v višini 50 %, morajo biti odprti in dostopni po načelu odprti, kolikor je mogoče in zaprti, kolikor je nujno ob upoštevanju omejitev zaradi varstva intelektualne lastnine, osebnih podatkov in oseb ali države ali drugih zakonskih omejitev. Odprti raziskovalni podatki morajo biti objavljeni ali drugače dostopni na način, ki omogoča njihovo najdljivost, dostopnost, interoperabilnost ter vnovično uporabo.

(5) Podrobnejše zahteve glede priprave znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov iz prvega in drugega odstavka tega člena ter roke za zagotovitev odprtega dostopa določi vlada, ob upoštevanju določil iz tretjega odstavka tega člena.

Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (2023) – „Uredba o odprti znanosti“

1. člen – vsebina uredbe in opredelitev rezultatov raziskav

(1) S to uredbo se določa izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z načeli odprte znanosti glede:

- odprtega dostopa do rezultatov raziskav v okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri najmanj v višini 50 %,
- vključevanja zainteresirane javnosti v znanstvenoraziskovalno delo,
- vrednotenja in ocenjevanja raziskovalcev, raziskovalnih organizacij, raziskovalnih programov in projektov v skladu z načeli odprte znanosti,
- infrastrukture odprte znanosti.

1. člen – vsebina uredbe in opredelitev rezultatov raziskav

(2) Kot **rezultati raziskav** iz prve alineje prejšnjega odstavka se štejejo znanstvene publikacije (na primer znanstveni članki, objavljeni v znanstvenih revijah in na znanstvenih založniških platformah), znanstvene monografije in druge vrste recenziranih publikacij, raziskovalni podatki, programska oprema, ki je nastala kot rezultat raziskav, ter druge vrste rezultatov raziskav v digitalni obliki.

ODPRTI DOSTOP DO ZNANSTVENIH PUBLIKACIJ

2. člen – zahteve

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ARIS) in drugi financerji znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz javnih virov iz četrtega in petega odstavka 6. člena Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21 in 40/23) (v nadaljnjem besedilu: financerji) v okviru pogojev za sofinanciranje, kadar je to najmanj v višini 50 %, zahtevajo, da izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: izvajalci) zagotovijo odprti dostop do digitalnih različic znanstvenih publikacij in drugih rezultatov raziskav, ki so obravnavani v teh publikacijah ter so nujno potrebni za ponovitev raziskav ali za ponovno uporabo rezultatov raziskav v drugih raziskavah.

3. člen – izvedba

(1) Izvajalci takoj, ko je to izvedljivo, najpozneje pa ob objavi znanstvene publikacije zagotovijo odprti dostop do te znanstvene publikacije v skladu s prejšnjim členom, skupaj s pripadajočimi raziskovalnimi podatki in drugimi rezultati raziskav. Odprti dostop se izvede na naslednji način:

- strojno berljiva digitalna oblika objavljene različice znanstvene publikacije (VoR) ali recenziranega rokopisa (AAM), sprejetega v objavo, sta **shranjena v zaupanja vrednem repozitoriju za znanstvene publikacije,**
- **omogočen je takojšni odprti dostop** do znanstvene publikacije, shranjene v repozitoriju iz prejšnje alineje.

ODPRTI DOSTOP DO RAZISKOVALNIH PODATKOV IN DRUGIH REZULTATOV RAZISKAV V DIGITALNI OBLIKI

4. člen – zahteve

(1) Financerji v okviru pogojev sofinanciranja iz javnih virov najmanj v višini 50 % poleg odprtega dostopa do znanstvenih publikacij iz 2. člena te uredbe zahtevajo, izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti pa zagotovijo:

- pripravo in redno posodabljanje načrta ravnanja z raziskovalnimi podatki (v nadaljnjem besedilu: NRRP),
- ravnanje z raziskovalnimi podatki in drugimi rezultati raziskav, ustvarjenimi v okviru javno sofinanciranih raziskav, v skladu z načeli, ki omogočajo njihovo najdljivost, dostopnost, povezljivost in ponovno uporabo (v nadaljnjem besedilu: načela FAIR),
- odprti dostop do raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov raziskav iz sofinanciranih raziskav v skladu z načelom »odprti, kolikor je mogoče, zaprti, kolikor je nujno«.

(3) Izjeme od popolnoma odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov raziskav so dopustne v utemeljenih primerih, ko popolnoma odprt dostop preprečuje varstvo intelektualne lastnine, varstvo osebnih podatkov, varnost oseb ali države ali druge zakonske omejitve. Utemeljitev izjeme mora biti obrazložena v NRRP.

5. člen – izvedba

(1) Raziskovalni podatki in drugi rezultati raziskav morajo biti shranjeni v repozitorijih in odprto dostopni prek repozitorijev čim prej po nastanku, najpozneje pa ob izteku pogodbe o sofinanciranju, kar vključuje tudi pogodbo o stabilnem financiranju. Raziskovalni podatki in drugi rezultati raziskav, ki podpirajo znanstveno publikacijo, razen v primeru utemeljenih izjem iz tretjega odstavka prejšnjega člena, morajo biti odprto dostopni najpozneje ob objavi znanstvene publikacije, v kateri morajo biti citirani s stalno oznako mesta dostopa oziroma trajnim identifikatorjem (v nadaljnjem besedilu: PID).

UPRAVLJANJE AVTORSKIH PRAVIC V SKLADU Z NAČELI ODPRTE ZNANOSTI

6. člen – upravljanje avtorskih pravic na znanstvenih publikacijah

(1) Avtorske pravice na znanstvenih publikacijah lahko avtorji znanstvenih publikacij ali njihovi delodajalci, kadar so pravice prenesene nanje, prenašajo naprej na tretje osebe le neizključno.

(2) Avtorji znanstvenih publikacij ali njihovi delodajalci, kadar so avtorske pravice prenesene nanje na podlagi zakona, morajo znanstvene publikacije objaviti pod odprto licenco, ki vsakomur omogoča, da v skladu z načeli znanstvenoraziskovalne etike znanstveno publikacijo prosto uporablja, spreminja in deli (na primer licenci Creative Commons priznanje avtorstva (CC BY) in priznanje avtorstva – deljenje pod enakimi pogoji (CC BY-SA) ali njima enakovredne).

(4) Monografije in z njimi primerljivo obsežne znanstvene publikacije so, če so recenzirane ali če so tretje osebe nosilci katerih koli pravic na njih, lahko objavljene pod licenco, ki omejuje nadaljnjo komercialno uporabo ali predelavo dela (na primer licenci Creative Commons priznanje avtorstva – nekomercialno (CC BY-NC), ki omejuje nadaljnjo komercialno uporabo, in Creative Commons priznanje avtorstva – brez predelav (CC BY-ND), ki prepoveduje predelave, ali njima enakovredne).

(5) Metapodatki o raziskovalnih publikacijah morajo biti javno objavljeni. Če na metapodatkih o raziskovalnih publikacijah nastanejo avtorske pravice, avtorskim sorodne pravice ali druge pravice avtorja v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, morajo biti ti metapodatki dani na voljo pod licenco, s katero se avtorji svojim avtorskim, avtorskim sorodnim in drugim pravicam avtorja odpovejo v največjem obsegu, ki ga pravni red dopušča (na primer licenca Creative Commons posvetilo javni domeni (CC0), kadar to ni mogoče, pa pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva (CC BY)).

7. člen – upravljanje avtorskih pravic na raziskovalnih podatkih in drugih rezultatih raziskav

(1) Raziskovalni podatki in drugi rezultati raziskav morajo biti javno objavljeni in odprto dostopni v skladu z zahtevami iz 4. člena te uredbe.

(2) Kadar na raziskovalnih podatkih in drugih rezultatih raziskav nastanejo avtorske pravice, jih lahko avtorji ali njihovi delodajalci, če so avtorske pravice prenesene nanje, prenašajo naprej na tretje osebe le neizključno.

(3) Kadar na raziskovalnih podatkih in drugih rezultatih raziskav (na primer raziskovalni programski opremi ali raziskovalnih metodah) nastanejo avtorske pravice, avtorskim sorodne pravice ali druge pravice avtorja, jih morajo avtorji ali njihovi delodajalci, če so avtorske pravice nanje prenesene na podlagi zakona, objaviti pod odprto licenco, ki vsakomur omogoča, da v skladu z načeli znanstvenoraziskovalne etike raziskovalne podatke in druge rezultate raziskav prosto uporablja, spreminja in deli (na primer licenci Creative Commons priznanje avtorstva (CC BY) in priznanje avtorstva – deljenje pod enakimi pogoji (CC BY-SA) ali njima enakovredne).

(5) Metapodatki raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov raziskav morajo biti javno objavljeni v skladu z zahtevami iz 4. člena te uredbe. Če na metapodatkih raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov raziskav nastanejo avtorske pravice, avtorskim sorodne pravice ali druge pravice avtorja v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, morajo biti ti metapodatki dani na voljo pod licenco, s katero se avtorji svojim avtorskim, avtorskim sorodnim in drugim pravicam avtorja odpovedo v največjem obsegu, ki ga pravni red dopušča (na primer licenca Creative Commons posvetilo javni domeni (CC0), kadar to ni mogoče, pa pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva (CC BY)).

Current Funding Cycle for Research Articles

Limited dissemination, economic efficiency and social impact

Primer (dosedanjega) financiranja raziskovalnih člankov in primer optimiziranega financiranja raziskovalnih člankov, ki sledi načelom odprte znanosti.

Vir: https://wiki.creativecommons.org/wiki/File:Research_articles_cycles.jpg#file

Optimized Funding Cycle for Research Articles

Maximum dissemination, economic efficiency and social impact

This document by Creative Commons, licensed CC BY

Icons from *The Noun Project* by: CC BY 3.0: Adam Whitcroft (cloud upload) - Anand A Nair (share) - Andrew Forrester (locks) - Diego Naive (speaker, book) - Emma Vilà Hopkins (turtle) - José Hernandez (fence) - Henrik Lund Mikkelsen (money) - Sotrios Papavasiliopoulos (light bulb) - Thomas Weber (community) CC0: Antonis Makriyanis (scientist) - Arthur Schmitt (construction) - Dsathiyaraj (folder) - Fission Strategy (download) - Max Hancock (brain) - Mike Wirth (hourglass)

RIGHTS RETENTION STRATEGY (RRS) – strategija ohranjanja pravic /

RIGHTS RETENTION OBLIGATION (RRO) – obveznost ohranjanja pravic

- RRS omogoča avtorjem oz. njihovim delodajalcem, kadar so ti imetniki avtorskih pravic, izpolnitev zahtev financerjev, da zagotovijo takojšen (brez embarga) in popoln odprt dostop do rezultatov znanstvenih raziskav. To naredijo tako, da si pridržijo dovoljšen obseg pravic, da lahko objavljeno različico znanstvene publikacije (VoR) ali recenziran rokopis (AAM) shranijo v repozitorij pod licenco Creative Commons CC BY.
- V Sloveniji RR ni le del institucionalnih pravilih ampak imamo obveznost ohranjanja pravic (RRO) določeno v zakonodaji (ZZrID), podrobneje pa jo ureja Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti.

Journal of the American Chemical Society
Volume 145, Issue 31
August 9, 2023
Pages 16949-17494

ARTICLE

Crystal Structure of *de Novo* Designed Coiled-Coil Protein Origami Triangle

[View article page](#)

Tadej Satler, San Hadži and Roman Jerala

CITE

© 2023 The Authors. Published by American Chemical Society
<https://doi.org/10.1021/jacs.3c05531>

Publisher American Chemical Society

Online July 24, 2023

Received May 29, 2023

Pages 16995 - 17000

Abstract

Coiled-coil protein origami (CCPO) uses modular coiled-coil building blocks and topological principles to design polyhedral structures distinct from those of natural globular proteins. While the CCPO strategy has proven

Crystal Structure of *de Novo* Designed Coiled-Coil Protein Origami Triangle

Tadej Satler, San Hadži* and Roman Jerala*

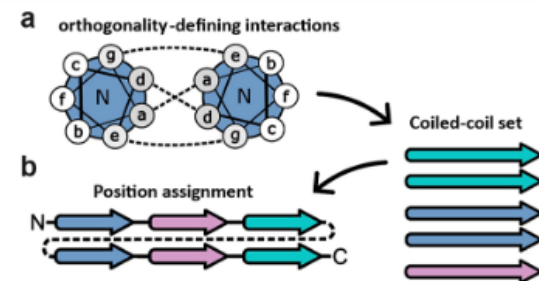
Cite This: *J. Am. Chem. Soc.* 2023, 145, 16995–17000

[Read Online](#)

ACCESS | Metrics & More | Article Recommendations | Supporting Information

ABSTRACT: Coiled-coil protein origami (CCPO) uses modular coiled-coil building blocks and topological principles to design polyhedral structures distinct from those of natural globular proteins. While the CCPO strategy has proven successful in designing diverse protein topologies, no high-resolution structural information has been available about these novel protein folds. Here we report the crystal structure of a single-chain CCPO in the shape of a triangle. While neither cyclization nor the addition of nanobodies enabled crystallization, it was ultimately facilitated by the inclusion of a GCN₂ homodimer. Triangle edges are formed by the orthogonal parallel coiled-coil dimers P1:P2, P3:P4, and GCN₂ connected by short linkers. A triangle has a large central cavity and is additionally stabilized by side-chain interactions between neighboring segments at each vertex. The crystal lattice is densely packed and stabilized by a large number of contacts between triangles. Interestingly, the polypeptide chain folds into a trefoil-type protein knot topology, and AlphaFold2 fails to predict the correct fold. The structure validates the modular CC-based protein design strategy, providing molecular insight underlying CCPO stabilization and new opportunities for the design.

Recent developments in protein design combined with machine learning enable the design of *de novo* globular proteins.^{1–4} Nevertheless, extensive experimental validation is still required to identify the sequences with desired structure and function.⁵ An alternative strategy to protein scaffold design is to use modular building blocks with a well-understood sequence–structure relationship.^{5–9} In a similar manner, DNA nanotechnology takes advantage of the modular base-pairing in the DNA duplex to design DNA nanostructures.^{10,11} The

Izpis gradiva

Naslov: **Crystal structure of de novo designed coiled-coil protein origami triangle**

Avtorji: **Satler, Tadej** (Avtor)
 Hadži, San (Avtor)
 Jerala, Roman (Avtor)

Datoteke: URL - Izvorni URL, za dostop obiščite
<https://pubs.acs.org/doi/full/10.1021/jacs.3c05531>
 PDF - Predstavitvena datoteka, prenos (4,72 MB)
MD5: 4335B637647CD4178B19721608BA3E77

Jezik: Angleški jezik

Tipologija: 1.01 - Izvirni znanstveni članek

Organizacija: KI - Kemijski inštitut

Status objave pri reviji: Objavljeno

Verzija članka: Založnikova različica članka

Datum objave: 09.08.2023

Založnik: American Chemical Society

Leto izida: 2023

Št. strani: str. 16995–17000

Številčenje: Vol. 145, iss. 31

Izvor: Journal of the American Chemical Society

PID: [20.500.12556/DiRROS-17188](https://doi.org/10.500.12556/DiRROS-17188)

UDK: 577

ISSN pri članku: 1520-5126

DOI: [10.1021/jacs.3c05531](https://doi.org/10.1021/jacs.3c05531)

COBISS.SI-ID: [169812995](https://www.cobiss.si/urn:nbn:si:coibis:169812995)

Avtorske pravice: © 2023 The Authors. Published by American Chemical Society.

Opomba: Nasl. z nasl. zaslona; Opis vira z dne 25. 10. 2023;

Datum objave v DiRROS: 26.10.2023

Število ogledov: 178

Število prenosov: 76

Metapodatki:

Citiraj gradivo: SATLER, Tadej, HADŽI, San in JERALA, Roman, 2023, Crystal structure of de

Gradivo je del revije

Naslov: Journal of the American Chemical Society

Skrajšan naslov: J. Am. Chem. Soc.

Založnik: American Chemical Society

ISSN: 1520-5126

COBISS.SI-ID: [512805913](https://www.cobiss.si/urn:nbn:si:coibis:512805913)

Gradivo je financirano iz projekta

Financer: ARRS - Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Številka projekta: P4-0176

Naslov: Sintezna biologija in imunologija

Financer: ARRS - Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Številka projekta: P1-0201

Naslov: Fizikalna kemija

Financer: EC - European Commission

Program financ.: H2020

Številka projekta: 787115

Naslov: Molecular machines based on coiled-coil protein origami

Akronim: MaCChines

Licence

Licenca: CC BY 4.0, Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna

Povezava: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sl>

Opis: To je standardna licenca Creative Commons, ki daje uporabnikom največ možnosti za nadaljnjo uporabo dela, pri čemer morajo navesti avtorja.

Sekundarni jezik

Jezik: Slovenski jezik

Ključne besede: biokemija, proteinski origami, obvite vijačnice, CCPO, DNK

Primer znanstvenega članka z licenco CC BY v Digitalnem repozitoriju raziskovalnih organizacij Slovenije. Vir: <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=17188&lang=slv>

Dear Journal editor/publisher,

I/We would like to submit a research article manuscript to Your journal [NAME OF JOURNAL] for publication. [If relevant: My/Our research is funded by [FUNDER'S NAME].

Given the contractual obligations arising from the agreement I/we have signed with my/our research funder, I need to publish the Author Accepted Manuscript (AAM) version of this work with a Creative Commons Attribution (CC BY) license immediately upon publication. As such, should my/our manuscript be accepted by Your Journal for publication, I/we will apply a CC BY license to the AAM arising from this submission and make it available without embargo in a repository immediately upon publication.

I/we cannot, and will not, sign any publishing agreement which does not allow me/us to comply with my/our funder's obligations. Therefore, I/we will not sign any contract that prevents a CC BY license from being applied to the AAM and imposes any embargo on the sharing of the AAM.

Please let me/us know before [DD/MM/YYYY] if You are able to accept the conditions above for the submission (and subsequent publication) of my/our manuscript with Your Journal. If we are unable to come to an agreement on these conditions, I/we will be forced to seek a different journal that will accept my/our manuscript under these conditions.

Vir: Erasmus University Library. <https://www.eur.nl/en/library/research-support/open-access/open-access-eur/rights-retention-strategy>

"For the purpose of Open Access, a CC-BY public copyright licence has been applied by the authors to the present document and will be applied to all subsequent versions up to the Author Accepted Manuscript arising from this submission".

Vir: Ouvrir la Science. <https://www.ouvrirlascience.fr/implementing-the-rights-retention-strategy-for-scientific-publications/>

*As author(s) and original copyright holder(s) of this submission, I/we have applied a Creative Commons Attribution (CC BY) licence to any Author Accepted Manuscript (AAM) version arising from this submission. If the article is accepted for publication, I/we will make the AAM available without embargo in a repository. Please confirm by return that the author(s) will **NOT** be required to sign a contract that prevents this action. If I/we do not hear from you before DD/MM/YYYY, I/we will seek a different journal that will accept my/our manuscript under these conditions.*

Vir: cOAlition S. <https://www.coalition-s.org/resources/rights-retention-strategy/>

"This research was funded, in whole or in part, by [Organisation name, Grant #]. A CC-BY public copyright licence has been applied by the authors to the present document and will be applied to all subsequent versions up to the Author Accepted Manuscript arising from this submission, in accordance with the grant's open access conditions."

Vir: Ouvrir la Science. <https://www.ouvrirlascience.fr/implementing-the-rights-retention-strategy-for-scientific-publications/>

 AIDS-Related Gay Activism in Socialist Slovenia and Its Transnational Context, 1984–1991

Maja Lukanc
Journal of the History of Sexuality
University of Texas Press
Volume 34, Number 2, May 2025
pp. 310-330
10.1353/sex.00022

Article

[View Citation](#)

[Additional Information](#)

Additional Information

ISSN	1535-3605
Print ISSN	1043-4070
Pages	pp. 310-330
Launched on MUSE	2025-06-28
Open Access	No

Purchase/rental options available:
Buy Digital Article for \$19.00 (USD)
Buy Complete Digital Issue for \$34.00 (USD)

Share

Izpis gradiva

Naslov: **AIDS-related gay activism in socialist Slovenia and its transnational context, 1984-1991**

Avtorji: [Lukanc, Maja](#) (avtor)

Datoteke: PDF - Predstavitvena datoteka, [prenos](#) (260,54 KB)
MD5: A5AF362E01FAE8B4047747FDF2F76388

Jezik: Angleški jezik

Tipologija: 1.01 - Izvirni znanstveni članek

Organizacija: INZ - Inštitut za novejšo zgodovino

Verzija publikacije: Recenzirani rokopis

Datum objave: 01.07.2025

Leto izida: 2025

Št. strani: str. 310-330

Številčenje: Vol. 34, no. 2

PID: [20.500.12556/DiRROS-23657](#)

UDK: 94(497.4):616.9

ISSN pri članku: 1043-4070

DOI: [10.1353/sex.00022](#)

COBISS.SI-ID: [243185155](#)

Datum objave v DiRROS: 22.09.2025

Število ogledov: 161

Število prenosov: 55

Metapodatki:

Citiraj gradivo

LUKANC, Maja, 2025, AIDS-related gay activism in socialist Slovenia and its transnational context, 1984-1991. *Journal of the History of Sexuality* [na spletu]. 2025. Vol. 34, no. 2, p. 310–330. [Dostopano 10 oktober 2025]. DOI 10.1353/sex.00022. Pridobljeno s: <https://dirros.openscience.si/izpisGradiva.php?lang=slv&id=23657>

Gradivo je del revije

Naslov: Journal of the History of Sexuality

Založnik: University of Texas Press

Leto izida: 2025

ISSN: 1043-4070

Gradivo je financirano iz projekta

Financer: ARIS - Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Program financ.: Raziskovalni programi

Številka projekta: P6-0281

Naslov: Politična zgodovina

Licence

Licenca: CC BY 4.0, Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna

Povezava: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sl>

Opis: To je standardna licenca Creative Commons, ki daje uporabnikom največ možnosti za nadaljnjo uporabo dela, pri čemer morajo navesti avtorja.

Sekundarni jezik

Jezik: Slovenski jezik

Ključne besede: [AIDS](#), [HIV](#), [aktivizem](#), [LGBT](#), [socializem](#), [Slovenija](#), [1984-1991](#), [zgodovina](#)

Maja Lukanc

Institute of Contemporary History Ljubljana

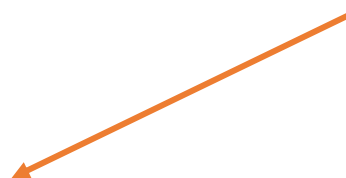
Abstract: The article examines grassroots AIDS-related gay activism in socialist Slovenia in the mid-to-late 1980s, a period marked by the lack of relevant official initiatives. It argues that gay activists played a crucial role in disseminating important information to curb HIV transmission within their community. Simultaneously, their advocacy for safer sex and a comprehensive socio-political approach to AIDS, aimed at reducing stigmas, also had a broader social impact. The article illustrates how the content and language of these grassroots campaigns were shaped by a selective and reflective reception of transnational transfers of ideas tailored to the Slovenian context. The article helps diversify the history of AIDS activism in Europe by highlighting the understudied synergies between socialist youth structures, gay activism, and AIDS campaigning. It also highlights the importance of hitherto understudied cross-border transfers for political and media reactions to AIDS in Slovenia, Yugoslavia in general, as well as gay and lesbian movements in the former.

Keywords: AIDS, gay activism, Slovenia, socialism

“It seems to me that somehow, in the midst of all that collective paranoia, we have managed to react properly to the emergence of AIDS. Without panic but also without ignorance of the problem. We had no other option but to make people aware.”¹ With these words, Aldo Ivančič, co-founder of the first Slovenian and, more broadly, Yugoslav gay group Magnus,

This is the author accepted manuscript (AAM) and it has been published under a CC BY license. This is the pre-copyedited version of the manuscript, and the definitive publisher-authenticated version is available through the University of Texas Press.

Primer recenziranega rokopisa, sprejetega v objavo (AAM), shranjenega v Digitalnem repozitoriju raziskovalnih organizacij Slovenije pod licenco CC BY.
Vir: <https://dirros.openscience.si/lzpisGradiva.php?id=23657&lang=slv>

SECONDARY PUBLICATION RIGHT – pravica ponovne objave oz. sekundarnega publiciranja

41. člen ZZrID – odprti dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov

(6) Če izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti oziroma raziskovalci pravic individualno ne upravljajo v skladu s prvim odstavkom tega člena, lahko raziskovalec ali izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti rezultate znanstvenoraziskovalne dejavnosti objavi oziroma dá na voljo javnosti v javnem repozitoriju z odprtim dostopom, takoj potem, ko je rezultat raziskave sprejet v objavo, pri čemer je treba ustrezno navesti raziskovalca in vir prve objave.

(7) Pogodbena določila, ki so v nasprotju s prejšnjim odstavkom, so nična.

PRIMERI License to Publish

1. You grant to us for the full term of copyright in the article and any extensions thereto the **exclusive right** throughout the world to edit, adapt, translate, publish reproduce, distribute and display the article in printed, electronic or any other medium and format whether now known or yet to be developed; you agree to publish associated supplementary material under a **CC-BY licence***; and
5. **You retain copyright in the article.** However, you authorise us to act on your behalf to defend your copyright in the article should anyone infringe it, and to retain half of any damages awarded after deducting our costs.
6. **You retain the right to use the article in the following ways,** provided that you acknowledge the Definitive Published Version of the article by placing the full bibliographic reference and URL of the relevant journal homepage close to the title of the article:

a) In relation to the **Preprint, Accepted Author Manuscript** and **Definitive Published Version of the article**, you are free to: make copies for your own personal use; use the article for the internal teaching purposes of your own institution or company; and make and distribute copies (including through e-mail) of the article to research colleagues, for personal use by such colleagues on a non-commercial, non-systematic basis.

b) In relation to the **Preprint** version only, you are free to post it on web sites, including electronic preprint servers.

When the **Definitive Published Version** of the article is published the Author must acknowledge it by placing the full bibliographic reference and URL of the relevant journal homepage close to the title of the article.

c) In relation to the **Accepted Author Manuscript** only, you are free to: post it on your personal or institutional web site and load it onto your institutional or subject repository once accepted for publication; use it in compilations of your work subsequent to publication of the Definitive Published Version of the article, expand the article into

book-length form, and/or otherwise re-use portions of the Accepted Author Manuscript of the article in other works. you are also free to present the article at a meeting or conference and to disseminate copies of such article to the delegates attending such meeting or conference and/or to use the Accepted Author Manuscript in a thesis or dissertation. A licence of CC-BY may be applied to the Accepted Author Manuscript, as required by some funders.

GOLD OPEN ACCESS *Decide how the Contribution will be accessed by readers*

CHOICE OF LICENCE

By entering into this LTP the Author agrees that the VoR (defined in Clause 2.1.2) will be published on a Gold Open Access basis, under the terms of the Creative Commons licence selected below and subject to Clause 3.

Indicate, by checking one box below, which Creative Commons licence the VoR should be published under:

CC BY 4.0 (Attribution)

CC BY NC SA 4.0 (Attribution - Non-commercial - Share Alike)

CC BY NC ND 4.0 (Attribution - Non-commercial - No Derivatives)
(each a “Creative Commons Licence”)

- Please be mindful of the requirements of any funding body/ies (if applicable) when selecting a licence.
- More details about Creative Commons Licences: <https://creativecommons.org/licenses/>
- If a licence is not selected, the Contribution will be published under the CC BY 4.0 licence

2.3 In consideration of publication of the Contribution, the Author hereby grants to the Proprietor:

2.3.1 a non-exclusive licence to publish, reproduce, distribute, and sell the Contribution, or any part of it, and any Supplementary Material in all forms and media and in all languages throughout the world, whether print, digital / electronic, whether now known or hereinafter invented, and to grant sublicences of all translation and subsidiary rights; and

2.3.2 a non-exclusive licence to exploit all other rights in the nature of copyright, including rental, lending and database rights and all other publishing and print on demand rights in the Contribution and any Supplementary Material.

2.4 The licences described in Clause 2.3 above shall, throughout this LTP, be referred to collectively as the “Licence”.

3.7 For the avoidance of doubt, publication of the VoR under the CC BY NC SA or CC BY NC ND Creative Commons Licences expressly does not permit any commercial reuse without permission from the Publisher. The table below summarises when and where the VoR can be posted, depending on the Creative Commons Licence chosen by the Author:

Version & Creative Commons Licence	Author(s)'s personal webpage	Author(s)'s department / institutional repository	Non - commercial subject repository	Commercial repository / social media
VoR (under CC BY)	From first publication	From first publication	From first publication	From first publication
VoR (under CC BY NC SA or CC BY NC ND)	From first publication	From first publication	From first publication	Not permitted

3.8 For the avoidance of doubt, any type of reuse of the VoR which is not provided for under the terms of this Clause 3 and by the chosen Creative Commons Licence shall remain subject to the Publisher’s permission.

Licence Applicable to the Article:

Creative Commons licence CC BY-NC-ND: This licence permits any noncommercial use, sharing, distribution and reproduction in any medium or format, as long as appropriate credit is given to the original author(s) and the source, a link is provided to the Creative Commons licence, and any modification of the licensed material is indicated. Under this licence sharing of adapted material derived from this Article or parts of it is not allowed. Please read the full licence for further details at - <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Subject to editorial acceptance of the Article, it will be published under the Creative Commons licence shown above.

1 Grant of Rights

- a) For good and valuable consideration, the Author hereby grants to the Licensee the perpetual, world-wide, assignable, sublicensable and unlimited right to: publish, reproduce, copy, distribute, communicate, display publicly, sell, rent and/ or otherwise make available the article identified above, including any supplementary information and graphic elements therein (e.g. illustrations, charts, moving images) (the "Article") in any language, in any versions or editions in any and all forms and/or media of expression (including without limitation in connection with any and all end-user devices), whether now known or developed in the future. Without limitation, the above grant includes: (i) the right to edit, alter, adapt, adjust and prepare derivative works; (ii) all commercial use, advertising, and marketing rights, including without limitation graphic elements on the cover of the journal and in relation to social media; (iii) rights for any training, educational and/or instructional purposes; (iv) the right to add and/or remove links or combinations with other media/works; and (v) the right to create, use and/or license and/or sublicense content data or metadata of any kind in relation to the Article (including abstracts and summaries) without restriction. The above rights are granted in relation to the Article as a whole or any part and with or in relation to any other works. The foregoing rights are granted on a non-exclusive basis, except for the following, which are granted on an exclusive basis: (i) the right to commercially exploit the Article, and (ii) the right to share derivative works and adapted material (e.g., audio adaptations and translations). For the purpose of this Clause, the terms "share" and "adapted material" shall have the meanings ascribed to them in the CC BY-NC-ND 4.0 licence.

You hereby grant to AAAS the sole and exclusive, irrevocable right to publish, reproduce, distribute, transmit, display, store, translate, create derivative works from and otherwise use the Work, for any purpose, including commercial purpose, in any form, manner, format, or medium, whether now known or hereafter developed, throughout the world and in any language, for the entire duration of any such right and any renewal or extension thereof and to permit/sublicense others to do any or all of the foregoing as well.

You retain copyright, subject to the rights you grant to AAAS above, and all rights not expressly granted in this Agreement. No rights in patents or trademarks or other intellectual property rights are transferred to AAAS in this License.

AAAS will make the final published version of the Work freely accessible online without barriers or embargo. Upon publication, AAAS will also submit the final published version of the Work to PMC/UKPMC for immediate release.

AAAS shall publish the work under the Creative Commons License selected by the Contributing Author during the submission process. Use of the published version of the Work by yourself and others shall be subject to the terms of the Creative Commons License that is selected. *Science Advances* offers the following options:

The article will be published in Radiology and Oncology journal and made freely available to users under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 license as currently displayed on <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Authors retain the following rights:

- copyright, and other proprietary rights relating to the article, such as patent rights,
- the right to use the substance of the article in own future works, including lectures and books,
- the right to self-archive the article.

The author hereby grants to Journal Owner the **non-exclusive** license to publish, distribute and otherwise use the article in all forms and media, in all languages, throughout the world, for the full term of copyright.

SPŌZNAJ

PODPORA PRI UVAJANJU NAČEL ODPRTE ZNANOSTI V SLOVENIJI

Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani
Central Technical Library at the University of Ljubljana
Trg republike 3, SI-1000 Ljubljana
Slovenija / *Slovenia*

Hvala za pozornost!

Uredniški odbor:

dr. Tea Romih, CTK (odgovorna urednica)
Barbara Bradaš Premrl, ZRS Koper
Brina Klemenčič, UKM
dr. Mojca Kotar, UL
dr. Miha Peče, ZRC SAZU

